СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 39. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 17 лютого 1933. VOL. XLI. No. 39. Jersey City, N. J., Friday, February 17, 1933. THREE CENTS.

НЕВДАЛИЙ АТЕНТАТ НА НОВОВИБРАНОГО ПРЕЗИДЕНТА РУЗВЕЛТА

МАЯМІ. — Джузепе Занґара, Італієць, вистрілив пять разів у сторону нововибраного президента, Френклина Рузвелта, котрий скінчив бесіду і дякував великій товпі народу, яка зійшлася, щоби його повитати.

Ніодин зі стрілів не вцілив Рузвелта, зате дістав смертельну рану Антін Чермак, мейор міста Шікаґа. Злочинець ранив теж чотири інші особи.

Занґара намагався ще раз стрілити, але притомна місіс В. Ф. Крос перешкодила цьому, бо вхопила напасника ззаду за руку і піднесла револьвер угору.

Рузвелт заховувався ввесь час дуже спокійно. Зараз по атентаті поїхав до шпиталю, щоби бути поінформованим про стан пострілених.

Мейор Чермак, хоч дуже тяжко ранений, відмовився всідати до автомобілю, як дізнався, що є теж ранена одна жінка. Казав відвезти жінку першу до шпиталю.

ЗАНҐАРА ПРО ПРИЧИНИ АТЕНТАТУ.

МАЯМІ. — Замаховець, Джузепе Занґара, подає, що він приїхав до Злучених Держав тому 10 літ. Ще в Італії купив собі револьвер і хотів виконати замах на італійського короля Віктора Емануеля. Але це йому не вдалося. Зізнав, що він не має спеціяльної ненависти до Рузвелта, але ненавидить людей багатих і могучих.

Заявив теж, що хоч не вдалося йому вбити президента, то він радий, що ранив смертельно Чермака. Нарікав на безнастанні жолудкові болі, які довели його остаточно до виконання атентату.

ВАШИНҐТОН ЗДИВОВАНИЙ І ЗАТРІВОЖЕНИЙ.

ВАШИНҐТОН. — Відомість про атентат на нововибраного президента розійшлася блискавкою по столиці. Президент Ґувер вислав сейчас привітну телеґраму зприводу того, що атентат не вдався, як теж висловив своє співчуття зприводу пострілення мейора Чермака. Спершу думали, що атентату доконали шікаґовські ґенґстери, щоби пімститися на Чермаку за чистку міста. Кажуть теж, що Занґара не подав свого властивого імени.

МІССІС РУЗВЕЛТ ЗАДЕРЖАЛА СПОКІЙ.

НЮ ЙОРК. — Місіс Френклин Рузвелт довідалася про атентат на мужа від Мурина, що служить у їх домі. Почувши про те, відповіла, що на такі випадки треба бути приготованим. Опісля получилася телефонічно з мужем і дістала дальші інформації, а потім поїхала до Ітаки, де мала публичний виклад.

КАРІЄРА ЧЕРМАКА.

ШІКАҐО. — Особа мейора Чермака є тепер на устах усіх мешканців міста. Преса розписується про його політичну карієру і пригадує, що це бідний чеський іміґрант, бувший майнерський робітник, добився того, що побив при виборах славного мейора Вилієма Гейл Томпсона і став мейором другого по Ню Йорку найбільшого міста в Америці.

ПОДІБНИЙ АТЕНТАТ З 1912 РОКУ.

НЮ ЙОРК. — Згадуючи за атентат у Маямі, преса пригадує атентат на іменника Рузвелта, себто на Теодора Рузвелта, підчас його кандидатури на президента з боку проґресивної партії в 1912 році. Тоді постріли Рузвелта Джан Шренк з Ню Йорку у хвилі, коли Рузвелт вийшов з готелю, щоби піти виголосити виборчу бесіду.

Ранений Рузвелт не звернув уваги на кров, а пішов до ґалі й говорив цілу годину. Потім поїхав до шпиталю, де стверджено малу рану.

ДОСІ ВБИТО ТРОХ АМЕРИКАНСЬКИХ ПРЕЗИДЕНТІВ.

ВАШИНҐТОН. — Досі не занатовано в американській історії атентату на особу, яка зістала вибрана президентом, але ще не обняла влади. Перший випадок це атентат на Френклина Рузвелта. Але зате було три атентати на президентів. Президент Линколн згинув дня 14 квітня 1865 р., смертельно пострілений в театрі Форда у Вашинґтоні в саму Велику Пятницю. Вбив його актор Джан Бут, котрий по доконанім вбивстві вийшов на сцену і крикнув по латински: „Така є завжди судьба тиранів". Чарлз Ґвіто, не одержавши посади, постріли президента Джеймса Ґарфілда дня 2 липня 1881 р., кілька місяців по інавґурації президента. Ґарфілд помер від рани по двох місяцях лічення. Польський анархіст Чолґош убив президента Вилієма Мек Кінлія в Бофало дня 6 вересня 1901 р.

НА ДОПОМОГУ БАНКАМ СТЕЙТУ МІШИҐЕН.

ДІТРОЙТ. — Дітройтські банки дістали запевнення з Вашинґтону, що дістануть потрібну допомогу. Разом з тим президент Ґувер предложить конґресови на днях законопроект, який уможливить федеральну допомогу стейтам у таких випадках, як це сталося з банками стейту Мішиґен. Наразі банки отворено перед упливом мораторії й вони видають невеликі суми на конечні потреби.

ДЛЯ ЗРАДНИКІВ НЕМА МІСЦЯ В УКРАЇНСЬКІЙ РОДИНІ.

При повітових виборах у Чернівцях Українська Національна Партія, яка виступила при цих виборах з самостійною лістою, здобула 14 мандатів на всіх 36. А тому, що до уконституування повітової ради й ухвалення буджету потрібно 2 третини голосів, то урядова партія потребувала ще 2 голоси, щоби таку більшість мати. І ось тоді, коли рішалася для цілого українського населення черновецького повіту така важна справа, знайшлися в українському таборі два чорні духи — запроданці. Один з них — Захарій Веренка з Ленківців, другий — Василь Мельничук з Роґізної, оба бувші члени екзекутиви Української Національної Партії. В цей рішаючий момент зрадили вони за миску сочевиці У. Н. Партію, завдяки якій були вибрані радними до повітової ради. Урядова, себто румунська ґрупа дістала 2 потрібні голоси, а вслід за цим перевела своє уконституування. Без голосів цих двох запроданців вона мусіла би була або розійтися без успіху, або згодитися на домагання Української Національної Партії.

В звязку з цим ганебним учинком обох згаданих запроданців управа У. Н. П. рішила одноголосно виключити з ряду членів своєї партії за доконану зраду, якої вони допустилися при уконституованню повітової ради.

Виключення запроданців Захарія Веренки і Василя Мельничука — це не було виключення за якийсь прогріх чи якесь зловживання. Оба вони допустилися такого ганебного вчинку, що виключення їх з У. Н. П. є рівнозначне з виключенням їх обох з цілої української родини.

ЯКИЙ УРЯД НАЙЛІПШИЙ.

На це питання дуже влучно відповідає китайська приповідка: Коли меч заржавіє, а леміш вилискується, як зеркало; коли тюрми порожні, а шпихлірі повні; коли сходи до святині витоптані, а сходи до судових трибуналів зарослі травою та бурянами; коли лікарі ходять пішки, пекарі їздять кіньми, а письменники повозами, тоді щойно в державі є добрий уряд.

ПРОДАВ ЖІНКУ ЗА СТО ТИСЯЧ ЛЕВІВ.

В Білгороді (Четатя Алба, Румунія) стався цими днями рідкий навіть серед купців випадок купна-продажі. А було це так. Петред кількома роками осівся в Білгороді молодий купець. В нього жінка пречудової краси. Жінка його сподобалася другому купцеви, з котрим її чоловік стояв у торговельних зносинах. І жінці з часом миліший став приятель ніж шлюбний чоловік. Між двома купцями опинилася гарна жінка як предмет їх обидвох торговлі. Яку ціну покласти на цей мясний товар? Ось питання, яке розвязали обидва для взаїмного вдоволення купців і їх товару. Шлюбний муж зажадав за свій товар 150,000 левів. Другому це було забагато. Ануж, потреває кріза й не буде купця, як треба буде товар згрошевити. Поторгувалися, посіпалися й погодилися на 100,000 левів за жінку й дитину. Шлюбний муж згодився за цю ціну на розвід, а нареченому полишився час до надуми.

НАПАД НА ЛУҐОВУ УКРАЇНСЬКУ ВИСТАВУ.

Дня 15/1 ц. р. улаштував Луг IV. у Львові у домівці „Рідної Школи" при вул. Супінського ч. 21 виставу п. н. „Чар однострою". Коли вже мала розпочинатися вистава, а саля була вже заповнена публикою, невідомі людці перервали електричні проводи і на салі стало темно. Рівночасно на салю вдерлася ґрупа людей з криками, свистом і вигуками проти Лугу. Через брак світла вистава не могла відбутись, а публика зі зрозумілими почуваннями й рефлєксіями розійшлася.

НОВА УКРАЇНСЬКА ФАБРИКА.

За прикладом фабрики цукорків, гірчиці, мила та інших повстала у Львові в останнім часі нова фабрика цикорії, „Луна". Цикорія це один з тих предметів щоденного вжитку, якого потребують тисячі. Згадана фабрика повстала спільними зусиллями наших приватних службовиків, які шукають там праці і хотять нашому громадянству дати якнайкращий товар. Цикорія вироблена з найкращих сирівців, гиґієнічним способом і модерними машинами.

ТРИ СМЕРТНІ ПРИСУДИ ЗА ШПИГУНСТВО.

Адміральський суд у Ґдині як наглий засудив на кару смерти босмана летунського дивізіону в Пуцку, Яна Кропідловського, за шпигунство в користь сусідньої держави. Тому, що президент републики не скористав з права ласки, присуд виконали. Рівночасно перед наглим судом у Ґдині відбулася розправа за шпигунство проти власника млина в Пуцку, Пріде, і купця в Данціґу, Кофа. Обох засудили на кару смерти.

МОСТОВЕ В НІМЕЧЧИНІ.

До чого вже люди не беруться, коли кріза притисне, аж дивно. Німеччина, може найбільш поступова країна світа, заводить у себе новину, а саме окремі урядовці будуть збирати гроші з тих, що переїздять через мости. Ухвали такої нема. Але мабуть вона буде.

Можна собі уявити, що це буде при такому великому руху по німецьких шляхах. На мостах мусять авта і вози приставати і шофери мусять платити якусь дрібну суму мостового. Тими грішми хочуть поправити дороги й будувати нові мости.

МИШ ЗУПИНИЛА ВУЛИЧНИЙ РУХ ЛОНДОНУ.

Кілька днів тому великий Лондон мав малу сензацію: миш зупинила ввесь рух на одній з найрухливіших вулиць англійської метрополії. Цю миш, яка перебігала через вулицю, побачили дві чи три жінки, котрі на її вид зчинили великий крик. Почули цей крик два роверисти, що їхали в противному напрямі, й, поспішивши на поміч жінкам, зударились і перевернулись на вулиці. Наслідком того моторовий трамваю мусів трамвай нагло зупинити, наслідком чого всі особи, що їхали трамваєм, упали. Зчинився такий крик і переполох, що самі поліціянти, які кермують вуличним рухом, не знали, що сталось. І минуло багато часу, заки справа вияснилась і заки поліціянти наладнали вуличний рух. А все те через малу сіру миш.

ШУКАЮТЬ ЗОЛОТА НА ПОЛІССЮ.

Серед мешканців Каменя Кошірського кружляють поголоски, що в пісках тої околиці знаходиться золото. Селяни полочуть піски. Особливо село Заслав стало тереном пошукувань золота. В часах крізи й браку готівки такі поголоски можуть неодному завернути голову.

ЖАХЛИВА РОДИННА ТРАҐЕДІЯ В САМБІРЩИНІ.

В селі Кульчицях Рустикальних скоїлася жахлива подія, якої жертвою впали двоє дітей молодого господаря, Степана Качмаря. Саме рано пішов він з жінкою до церкви, а в хаті лишилися двоє одиноких дітей: одно чотиролітнє, а друге сім-місячне. Діти зачали бавитися та витягнули зпід кухні горіючу грань, від якої зачала горіти солома в хаті, так, що повстав густий дим, у якім діти подушилися. Батько з розпуки хотів відобрати собі життя, та в цім йому перешкодили; тепер він є такий хорий, що зраджує ознаки божевілля.

ЗАМІСЦЬ ПОМОРЯ — КОЛЬОНІЇ В АФРИЦІ.

Французький тижневик „Норт Тан" помістив свій проєкт розвязки поморської справи. Автором цього проєкту є Шарль Бреґан, ґенеральний секретар „Товариства Міжнародньої Приязни". Отже Бреґан пропонує, щоби Польща віддала Німеччині Поморя, а собі залишила лише вузький пас, який лучив би польську територію з Ґдинею. Польське населення, яке знову опинилося під Німеччиною, було би хоронене правом національних меншин.

Бреґан стверджує, що на віддачі поморя Польща тратить. Отже треба дати їй якусь рекомпензату. Тому він проєктує, щоби Польщі віддати мандат над бувшими німецькими кольоніями в Африці.

Свою статтю Бреґан закінчує ствердженням, що не є мисливий в Европі спокій без переведення ревізії мирових договорів. А найважнішою справою в цьому напрямі є справа Поморя, яку в цей, чи інший спосіб треба вирішити.

ЩЕ ОДИН НАГЛИЙ СУД.

В найближчих днях має відбутися в Познані наглий суд над двома вломиками, а саме на 23-літнім Мусєляком і 27-літнім Янковським за намагане вбивство постерункового. Їх третій товариш, Ржуска, зістав застрілений поліціянтом. Мусєляк хотів поповнити самогубство і проковтнув поломану ложку. Лікар ствердив, що життю Мусєляка не грозить жадна небезпека і тому, якщо не зайде жадна комлікація, стане він перед наглим судом з ложкою в жолудку.

ТОВАРИШІ ВЕЛИКОГО ВОЄВОДИ МІГАЯ.

Румунський король бажає, щоби великий воєвода сходився з найліпшими учениками ровесниками, перебуваючи з ними в найближчій стичности. Тому король зарядив, щоби зібрано найліпших учеників з усіх ліцеїв у Букарешті з першої кляси. Цих взірцевих учеників учитимуть одну годину денно вчителі великого воєводи в одній із саль королівської палати при вул. Каля Вікторієй.

ЯПОНІЯ ВІДКЛИКАЛА СВОГО ПРЕДСТАВНИКА З ЛІҐИ НАЦІЙ

ДУМАЮТЬ, ЩО ЦЕ ПЕРШИЙ РЕАЛЬНИЙ КРОК ДО ВИСТУПЛЕННЯ ЯПОНІЇ З ЛІҐИ.

ТОКІО (Японія). — Японський представник Мацуока відкликаний своїм урядом з Ліґи Націй. Японія ще не відкликає всього свого представництва з Ліґи, але відкликання Мацуоки, головного уповноваженого японського уряду для виступів у Лізі Націй в справах Манжурії, вказує на те, що Японія рішучо стала на шлях опозиції до Ліґи Націй.

Мацуока буде їхати до Японії через Злучені Держави з таким розрахунком, щоб побачитись у Вашинґтоні з президентом Рузвелтом після 4 березня, або з новим секретарем стейту. Японський уряд тепер скликає державну раду під головством імператора, яка має рішити, чи Японії треба покинути Ліґу Націй, чи ні. До цієї ради належать усі бувші премієр-міністри Японії, бувші командуючі армією та фльотою й найстарші державні мужі, а також члени теперішнього уряду. Виступлення з Ліґи Націй у Японії вважається надзвичайно рішучим кроком, який може стати зворотом в історії Японії.

КИТАЙ БУДЕ БОРОНИТИ ПРОВІНЦІЮ ДЖЕГОЛ.

ПЕКІН (Китай). — Премієр міністер нанкінського уряду, Сунґ, заявив, що він мав розмови з ріжними китайськими ґенералами й переконаний, що вони всіми силами будуть боронити провінцію Джеґол. Утрата тієї провінції остаточно підорвалаб авторитет і значіння тих лідерів у Китаю. Вони це добре розуміють і готуються до оборони Джегола.

Ґенерал Кай Шек, який тепер провадить у провінції Кансу боротьбу з комуністами, також візьме участь в обороні провінції Джегол. Для всіх стає все більше зрозумілим, що похід Японії в провінцію Джегол буде початком китайсько-японської війни.

ГІТЛЄРІВЦІ ЗАТИСКАЮТЬ НІМЕЧЧИНУ В КУЛАК.

БЕРЛІН (Німеччина). — Гітлер нестримно все більше прибирає до рук Німеччину. Тепер його уряд зарядів, щоб усі публичні віча ріжних партій переводилися під охороною гітлерівських боєвих дружин та членів орґанізації бувших фронтовиків „Штальгельму". Для цього ґітлєрівці та члени „Штальгельму" будуть узброєні. Поліцію будуть викликати для піддержання порядку й спокою лише у виключних випадках.

Разом з тим майже всіх ґубернаторів у Прусії вже замінено ґітлєрівцями. Таксамо й начальниками поліції призначено прихильників Гітлера, а між ними багато бувших офіцирів імператорської армії, включно до ґенерала й одного адмірала. Це перший раз в історії парляментарної Німеччини на становищі начальників поліції знайшлися бувші офіцири армії.

ПОЛЬСЬКИЙ МІНІСТЕР КУКУРІЧИТЬСЯ.

ВАРШАВА (Польща). — Міністер справ закордонних, Бек, заявив у соймі, що промова Гітлєра в справі данціґського коридора не має великого значіння. Словами цієї справи не можна вирішити, а до діл ще далеко.

Крім того Бек заявив, що Польща не прийме рішення великих держав у справі рівности в узброєнню всіх націй, колиб таке рішення було приняте. Польща, каже міністер, буде пильнувати своїх інтересів і ніякі рішення держав, у яких Польща не візьме участи, для неї не будуть зобовязуючі.

ПОЛЯКИ РОЗГРОМИЛИ НІМЕЦЬКИЙ КЛЮБ.

КАРТУЗИ (Польща). — Ця місцевість знаходиться в данціґському коридорі, де польських погромницьких банд ніхто ніколи не стримує. Підчас зборів у німецькому клюбі одна з таких банд вдерлася до клюбу й розігнала збори.

Притім польські громили покалічили й побили сорок учасників зборів, а між ними не лише мужчин, а й жінки та діти. Німці внесли до польського уряду протест проти погромів їх орґанізацій польськими „патріотами".

СПІЙМАЛИ ВБИВНИКА.

ШЕРБУРҐ (Франція). — Два американські детективи везуть до Ню Йорку Джузепа Казару, якого арештувала французька поліція в Тунісі. Казару підозрівають в убивстві його товариша Болоня в грудні 1931 року.

Нюйорська поліція відшукала слід Казари, а президент Злучених Держав підписав варант про його арешт і доставлення до Америки. Французький уряд дозволив вивезти вбивника з Франції.

ВИБУХ УБИВ ПЯТЬОХ РОБІТНИКІВ.

ТРІЄСТ (Італія). — В місцевій фабриці вибух бальон з киснем. Вибух убив на місці пятьох робітників, а шістьох тяжко покалічив.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НА ДОПОМОГУ ШІКАҐОВСЬКІЙ ВИСТАВІ

Справа української участи в Світовій Виставі поступу формально вже давно розвязана. Малощо не цілий рік говориться про вагу цеї справи, про можливости великої культурної української пропаґанди, як і про економічні зиски, які мав би рідний край, колиб він зацікавив чужинців своїми виробами.

Та інакше представляється та справа з боку фінансового, себто з того боку, який у першу чергу рішає про те, чи Українці візьмуть участь у виставі. Старий край готується зібрати й виготовити предмети на виставу. Але щоби це сталося, треба йому вислати гроші. А далі, щоби вивязатися нам з вистави як слід, треба мати свій український павільон.

І на те треба грошей. І то скоро, бо вже в перших днях березня повинна розпочатися будова павільону. Таке є рішення Головного Виставового Комітету, до якого Українці мусять приноровитися.

Досі не зібрано грошей ні на експонати, ні на павільон. Побажання влаштувати виставу є загальне, але грошей на ту виставу загал не дав. І' отсе спонукало Українську Виставову Корпорацію вислати двох своїх відпоручників на схід, щоби вони обговорили справу вистави з представниками наших запомогових орґанізацій і преси, як теж з ширшим кругом нашого громадянства. І те зроблено.

Як виходить з оголошеного Комунікату Української Виставової Корпорації, заступники орґанізацій і преси та представники нашого громадянства на сході ще раз ствердили однодушно, що ми мусимо мати український відділ на Світовій Виставі в Шікаґо. Обмежено кошти нашої участи до мінімума. І рішено покликати до співпраці з виставовим Комітетом фахових референтів для преси і пропаґанди та технічного переведення вистави. Зроблено це тому, щоби вистава була доцільно підготована й виведена.

Українська Виставова Корпорація матиме тепер змогу прискорити підготовку вистави, підібравши собі до помочі відповідні сили. Та все те не доведе до нічого, коли в слід за тим не посипляться негайно жертви на зорґанізування вистави. Якщо та вистава має бути загально-народньою, то нарід мусить на неї зложити гроші. Не складаючи на ту ціль грошей, годі вимагати від Виставової Корпорації, щоб вона зорґанізувала таку виставу, яка зарепрезентувалаб нас як культурну націю. І памятаймо, що це вже остання пора зложити жертву і негайно підперти оту важну справу. Без піддержки загалу вистава не вдасться.

УКРАЇНІКА В ЧЕСЬКІМ ПРЕСІ

(Від 13. — 19. І. 1933).

6. І. **„Мезінародні Тіскова Кореспонденце"** (Прага) — (комун.) уміщує статейку П. Боберського зі Львова, в якій автор стає на оборну Біласа і Данилишина. Пише про те, що всі українські фашистівські та „міщанські" партії вже давно стали на дорогу компромісу з Поляками. Таксамо УВО. Одинокі комуністи, мовляв, зразуж стали в оборону цих героїв боротьби з польськими окупантами.

10. І. **„Слованске Трги"** (Прага) пише про збір буряків в СССР. На Україні було зібрано лише від 30% до 50% пляну зновленого на цей рік. Буряки звезені на збірні пункти гниють на купах. Крім того колхози взагалі не хотять звозити буряків, бо не дістають за них плати. Тому на полях лежать ще великі купи буряків. В радянській пресі про це пишуть і пропонують обіцянками, що колхозники дістають частину плати авансом, заставити їх звезти буряки.

11. І. **„Дружстевнік"** (Прага) пише про розвязання українських кооператив на Ковельщині і зазначує, що це є поступ польської буржуазії проти українського руху.

12. І. **„Дельніцкі Денік"** (Моравска Острава) пише про те, що в звязку з 10-літтям обсадження Французами Поруря відбулася в Ессені конференція комуністичних партій з цілої середньої Европи, де між іншим було висловлено солідарність зі змаганням ріжних меншостей за свою свободу і в тім числі і Українців у Польщі.

12. І. **„Самостатност"** (Прага) пише про смерть посла Куртяка на Закарпаттю і цитує виняток з „Подк. Русі" про те, що Куртяк був одним з ворогів українізму на Закарпатті і охоронцем русского напряму.

13. І. **„Руде Право"** (Прага) — (комун.) пише про один з процесів на Закарпаттю проти комуністів, що називали Закарпаття „Закарпатською Україною". Оборонець обвинуваченого поставив справу так, що в разі узнання вини обжалованого, требаби таксамо зажалувати іншу сторону, що називає Закарпаття „Підкарпатською Русю", бо в данім разі це значить, що Закарпаття належало би до Росії. (Стаття майже ціла сконфіскована і лиш надрукований цей кавальчик.

14. І. **„Віноґрадске Лісти"** (Прага) пише про те, що Українське Бюро в Лондоні на календарці на 1933 рік накреслило мапу України, що обіймає Закарпаття, Бесарабію і третину Польщі. Пише: „І для календаря трохи завеликий додаток!"

14. І. **„Подкарпадске Гласи"** (Ужгород) подає до відома, що під Львовом були арештовані 4 Українці, з яких два признались, що були на Закарпаттю. Допускають, що це ті, що свого часу вкрали під Ужгородом динаміт і хотіли зробити замах на русскій народній дім в Ужгороді.

14. І. **„Лідови Денік"** (Прага) пише, що на Україні населення з голодду їсть дітей і наводить кілька урядово ствердженях прикладів. Санітарчі відділи що дня відвозять на цвинтар у Київі, Харкові та Житомирі і по кілька десятків мерців, що вмерли по дорозі до тих міст. Ховають їх в великих ямах вже для того раніш викопаних.

14. І. **„Лідове Лісти"** (Прага) пишуть про запрошення Чехів від віденського архиепископа на зїзд католиків у Відні з нагоди 250-літньої річниці бою проти Турків, в якім брали участь Поляки, Чехи, Українці, Мадяри і Хорвати.

15. І. **„Моравска Орліце"** (Брно) містить статтю інж. Віктора Карпушкіна п. н. „Козаки і козацьке питання". Стаття зачинається: „Козаки є четвертим членом між словянськими народами, які належали старій царській Росії (Великоруси, Українці Білоруси і Козаки)" Далі пише про те, що козаки хотять мати свою державу, подає коротеньку історію Козакії, пише, що еміґрація бореться за визволення Козакії і апелює до цілого цивілізованого світа, щоб поміг козакам вирватися з ярма большевиків, нових наїздників. Але не жадає якоїсь активної помочи. Просить лише, щоб ніхто не помагав новим наїздникам, що є ворогами також цілої Европи, а тоді поневолені народи самі його скинуть. Закінчує статтю словами: „Не помагайте нашим ворогам, не помаґайте наїздникам, бо вони є й вашими ворогами, бо утискувалиб і вас, якби вас перемогли!"

15. І. **„Народні Політика"** (Прага) містить замітку про нову книжку „Леґенди українські", що недавно вийшла в Олумуцні, накладом Баблєра.

17. І. **„Моравскі Ліст"** (Прага) містить оцінку вечера українських колядок, що був уряджений в Празі 14. І. Оцінка прихильна.

17. І. **„Ческе Слово"** (Прага) повідомляє про вислід рестрікції урядників на радянщині, а зокрема на Україні. В СССР було звільнено 22% урядників. На Україні ще більше, від 26% до 33%. В деяких місцях було звільнено майже на половину урядників і працьовників. Наприклад в комісаріяті для заготівлі мяса було звільнено з 310 урядників 160. На праці лишилось лише 150 після злучення чоторох відділів цього комісаріяту в один. Назагал на Україні звільнено понад 3,000 осіб. Заощаджено на платні 15 міліонів рублів.

17. І. **„Свобода"** (Брно) містить винятки з листа одного Чеха, що був на Україні. Пише про значно великі ціни продуктів, що йдуть до соток рублів — натомісць робігник дістає денно 5 рублів. На Україні страшний голод: сушать січку, мелять на ручних млинках і з такої муки печуть хліб або що. Часом наловлять в потоці риб, посічуть їх на дрібно, фзмішають із змеленою січкою і так їдять. Але большевики про це довідались і повідбирали млинки. Селянина, що не дочекався, коли йому з власного поля дадуть хліб, і нарвав трохи колосків, щоб спекти паляницю, большевики поділи не знати де. Таких прикладів наводить багато.

17. І. **„Подкарпатске Гласи"** (Ужгород) подають статистику берегівської поліції на Закарпаттю. За минулий рік у відділі для чужинців приголосилось і відголосилось 8 Українців.

17. І. **„Народні Політика"** (Прага) пише, що цими днями було випущено на волю 10 українських студентів у Львові. Далі пише про те, що руханкове Т-во Луг підлягає тепер прямо під догляд польського інституту фізичного виховання. Далі — Ґрабський жаліється в соймі, що польським осадникам тяжко жити на кресах, а натомісць Українці господарськи кріпшають.

18. І. **„Народні Політика"** (Прага) містить замітку про те, що большевики є занепокоєні пропаґандою Скоропадського в Анґлії, який вважає, що коли большевики зачнуть війну на Далекім Сході, то Україна відлучиться і стане самостійною державою. Але цю замітку закінчує реченням: „Одначе не сміємо забувати, що Українське Бюро в Лондоні видало недавно мапку нової України, на якій відібрано нам цілу Підкарпатську Русь і приділено новій державі. Взагалі ці і подібні вістки мають завжди однакове (і в інформованих кругах відоме) джерело".

19. І. **„Лідове Новіни"** (Брно) пишуть, що Слявіше Рундшав видало нове, присвячене Ґетому число ґермано славіки, де уміщено реферати про ґетівську літературу Чехів, Українців, Поляків і Югославян.

3. І. **„Нова Школа Матержска"** (Прага) містить статистику заряду для опіки і виховання дітей віку передшкільного в ЧСР, де зазначено між ріжними народами лише Росіян, коло яких в дужках написано ще „Українці, Карпаторуси". Значить, цих останніх зараховує до одної рубрики „Росіяни".

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Провіденс, Р. Ай. — І. В. Пишете занадто довгі дописи, зачіпаючи побіжно ріжні справи. Дописи треба писати коротко, бо треба дати місце й іншим дописувачам. Пишіть про одну справу, а не зчіплюйте докупи кілька справ, до себе не належних.

Називаете епископа Хомишина, ґазету „Діло" та інших боягузами. Та ті кого Ви так називаете, сказали отверто свою думку .. тому кождий знає, хто це сказав. А Ви, що їх так називаете, не підписали свого імени. Епископ Хомишин бере відповідальність за свої пастирські листи, а хто має брати відповідальність за Ваш допис, під котрим Ви не хочете подати свого повного імени?

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

МАГАНОЙ ПЛЕЙН, ПА. Мітінґ Бр. св. Анни, від. 365, відбудеться в неділю, 19-го лютого, в годині 1-ій пополудни, в гали церковній. Проситься всіх членів прибути на цей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Буде збирання місячних вкладок і вибір делеґата на конвенцію У. Н. Союза. — Тимко Цебринський, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Сестр. Любов, від. 177, повідомляє своїх членів і членкиць місцевих і позамісцевих, що звичайний мітінґ за лютий відбудеться 19 лютого, точно в годині 2-гій пополудни, в укр. церковній гали, 45 Пілґрім ул. Кождий член і членкиця повинні явитися, бо буде вибір делеґата на конвенцію У. Н. Союза. Членів, котрі хотять змінити свої грамоти на нові роди, проситься зголоситись до урядників. — Стефан Рекрут, 45 Боґман ул.

БРЕСЛАВ, ПА. Бр. св. Андрея, від. 30, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 19 лютого, в годині 2-гій пополудни, в гали Копаця. На тім мітінґу буде вибір делеґата на конвенцію У. Н. Союза. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо є важні справи. Члени, котрі хотять змінити свої грамоти на нову систему, нехай принесуть свої старі грамоти на мітінґ. — Михайло Пилип, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів і членкиць, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 19 лютого, в годині 2-гій пополудни, в гали церковній. Пригадується довгуючим місцевим і позамісцевим членам, щоби вирівнали свої належитости, бо в противнім разі будуть суспендовані в тім місяци. На тім мітінґу буде вибір делеґата на конвенцію У. Н. Союза. Члени, котрі зголосилися на виміну старих грамот на нові, зволять принести свої старі грамоти, котрі вишлеться разом з аплікаціями до головної канцелярії. Коли дістанете нові грамоти, тоді можете дістати позичку на заплачення своїх вкладок. — А. Скоципець, предс.; Й. Клебан, кас.; І. Маркович, секр.

БРОНКС, Н. Й. Отсим подається до відома членів Тов. Любов, що збори відбудуться в суботу, 18 лютого, в годині 8-мій ввечір точно, в галі під ч. 1014 Вис Еве. На цих зборах буде вибір делеґата на конвенцію У. Н. Союза. Присутність всіх членів обовязкова, а хто не буде присутний буде караний. — Черняк, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Сестр. Неп. Зач. Пр. Діви Марії, від. 151, повідомляє всіх своїх членів і членкиць, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 19 лютого, в годині 2-ій пополудни, в гали парохіяльній, 803 Норт Фронт ул. Проситься всіх явитись на означений час, бо є дуже важні справи до полагодження. Буде вибір делеґата на конвенцію У. Н. оСюза. Пригадується довгуючим, щоби вирівнали свої довги за себе і за своїх дітей, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Ева Біленька, предс.; Марія Камінець, кас.; Марія Яремчук, секр.

СПРОСТУВАННЯ ПОМИЛКИ.

В ч. 13 „Свободи" надруковано, що коляда в сумі $41 на Рідну Школу була з Проспект Парк, Н. Дж. Український Горожанський Клюб у Петерсоні просить спростувати, що ця коляда була з Патерсону, Н. Дж.

Втомуж виказі пропущено місто Дірфілд, Масс. — 11 дол. 26 центів.

В. Петрин.

ХТО ВКРАВ?

(Оповідання).

(2)

Сидячи тепер на відземку і думаючи, додумалася до того, щоби мамі ще не казати. Вона потерпала, що мама повторить його господареви і той господар дуже побє його. Рішилася сказати йому самому, що красти гріх, за який є велика кара на цім світі, ще більша на тім. Тут в лісі на зрубі боялася забалакати до нього про це. Тут було далеко від людей і він міг би в злости побити її за те, що вона його підглядає. Рішилася забалакати до нього на дорозі перед самим селом, коли буде вертатися з худобою. Встала і пішла. Він кликав її, щоби лишилася співати з ним, та не помогло. Не озираючись ішла далі. Аж коли зміркувала, що худоба вже буде вертатися, вона вийшла назустріч. Корови ішли поволи, ще далі пасучись по дорозі. Коли надійшов Іванко, Гандзя вхопила його за рукав і сказала:

—Лишися позаду, бо хочу тобі щось сказати.

Коли корови вже пройшли попри них, вона знов промовила:

— Ти поганий хлопчище! Як далі будеш такий, то буду тебе оминати. Не бійся, що кому скажу про те, що я бачила. Не скажу ні твому господареви, ні твоїй господині, ні моїй мамі. Нікому не скажу, тільки тобі одному. Скажу тобі, щоби ти більше не грішив... Гадаєш, що того ніхто не підгляне, як ти лізеш у чужу кукурудзу? Гадаєш, що ніхто не бачить, як ти доїш чужу корову і випиваєш чуже молоко?

— Хтож то це бачив?! — Іванко спитав зухвало.

— Я бачила. Як я маю очи, так мають їх також інші люди. Інші не будуть мовчати.

— Або я їх прошу, щоби мовчали? І тебе не прошу. Хочеш, то біжи з язиком. Не повісять мене. Що найбільше проженуть мене, бо бити себе не дам.

— Тебе справді і за таке не повісилиб і не велике було би для тебе нещастя, як би прогнали. Та на тебе може впасти тяжча кара, як не поправишся... Кара на тім світі.

— То не скажеш нікому про те, що ти бачила? — Іванко спитав покірно.

— Не скажу, як того більше не будеш робити; як чужого не будеш рухати.

— Колиж бо буває, що кортить. Як не вкрасти кукурудзу, коли вона, печена на пасовиську, така дуже смачна?

— Щоби тебе не кортіло, дам тобі отсе.

Гандзя розвязала мотузочок, на якім на шиї був завішений медалик з Богородицею. Показуючи медалик Іванкови, сказала:

— Отсе даю тобі. Коли тільки скортить тебе вкрасти щось, хочби це була тільки падалиця або редьковця, подивися на ту Матір Божу. Тоді кортячка минеться.

Гандзя обіймила мотузочком його шию, завязала і медалик всунула за сорочку.

Медалик не поміг. Тиждень пізніще Іванко побачив, що комора відчинена. Вліз і випив душком горщок сметани. Не бачив, що сметана, капаючи, пообливала його. Саме в хвилі, коли він, витираючи рукавом уста, виходив з комори, надійшла господиня з масницею, щоби з тої сметани зробити масло, Лише глянула на нього, то зараз побачила, що він добирався до сметани. Коли знайшла горщок порожний, виганьбила його, бо він, знаючи, що його жде, перескочив пліт і за плотом на городі ждав, що з того вийде. Господиня сердита пішла до хати, виймила зі скрині невеликий міх з його шматтям, підбігла до плота і через пліт кинула на дорогу, кричучи:

—Більше мені сюди не показуйся! Тих кілька шісток твоеї заслуженини дам твому батькови, як прийде сюди, або як його побачу.

Іванко пішов до батькової колиби. Старий Рачук дав його за пастуха до господаря в сусіднім селі, Там, і в інших господарів було таксамо. Коли господар нагримав на нього, або й ударив його, то він втікав до батьківського гнізда. Хоч там був нехар і голод, то зате не було роботи ні кари. Як йому вже було забагато голоду, то він знову ішов на службу і знову з таким кінцем.

Коли старі Рачуки померли, їх діти розбрилися на всі чотири сторони світа. Розійшлися заробляти. Котре з них знайшло роботу, що давала хліб, то силувалося той хліб не випустити з рук. Іванко далі робив так, як від самого початку. Як йому щось троха не подобалося, то покидав службу. Заки знайшов нову, волочився в околици Дерчиць. Витягав з землі моркву, крав ріпу, картофлі, кукурудзу, овочі. Тим він жив. Як йому і цього було замало, то ішов від хлопської хати до хати і жебрав. Його одяг висів на нім клаптями. Він не зшив його і не застібнув. Ходив у такім лахміттю. Його капелюх вже не мав криси. Волосся ззаду спадало на плечі, з переду звисало з чола. На ліктях, на колінах і ззаду прозирала його власна шкіра. Як перед ким станув, то кождому прикро було дивитися на таку нужду, бо він був гарний парубок. І очи мав гарні, тільки, що не годен був людям глядіти просто в очи. Його очи були, як на вітрі два світла свічок.

Скрізь, де такий парубок прийшов просити хліба, люди питали його, чому не йде до якої роботи. Щоби більше про ту роботу не чути, Іван взагалі перестав жебрати. Вже не просив, щоби йому дали щось, але брав собі. Як хотів спати, то ніде не просився на нічліг. Крізь якусь шпару під дахом, або вирвавши дошку, ліз на чужий стрих в сіно і спав. Як був голодний, то виймав вікно в якійсь хаті або коморі. Як його перший раз спіймали в чужій коморі, то до жандармів не дали його. Війт приказав покласти його на лавці і дати йому двацять пять. За другим разом вже приставили його до суду в місті. Нарешті його заасентерували і взяли до війська. Дерчичанам впав камінь з серця. Та той камінь впав їм на їх пальці. По кількох місяцях Івана знову спіймали в чужій коморі. Гадали, що він дезертир. На превеликий жаль показалося, що його чогось то звільнили з війська.

У війську Іван зробився ще дужчий і ще статніщий. Мав роздерту хлопську курту, сині військові штани і перебакирену синю військову шапку. Маленькі вусики помастив і підкрутив догори. Поводився дуже по військовому, позираючи згори на цивільних однолітків; балакав остро і приказуючо. Зайшовши до шинку, сідав за столом в тій певности, що хтось прийде і заплатить щось, щоби почути новини з уст такого світовика, як він. Колиж ніхто такий цікавий не зголошувався, Іван перестав до шинків зазирати. Шинкарі кредитувати не хотіли, а платити Іван не мав чим.

Тепер на село прийшли часи, які раньше нікому були би і не приснилися. Хлопи своїм хатам давали сильні замки, ще сильніші стайням. Комори кромі сильних замків ще діставали двері, ковані залізом, і вікна з залізними решітками. Коли комори вже були так сильно обезпечені, то Іван мусів знайти собі інший спосіб на те, щоби таки роздобути мясо. Бувало, що товар прийшов з пасовиська, та без одної вівці. Іван і не подбав, щоби свій кафтан вичистити з крови. Люди таки дійшли, що то він вівцю вкрав, зарізав, спік і зїв. Шкіру і ту решту, якої вже не годен був зїсти, спалив.

Відданий до суду, Іван в суді все страшно брехав, та дуже не зручно і на свою шкоду. Це аж суддю розсердило, так, що він раз аж крикнув:

— Як вже не вмієш брехати, то бодай кажи правду, проклятий опришку!

Старий добряга не знав, як то деяким людям тяжко сказати правду, хочби й хотіли. Є такі люди, що хочби їм давав премію по сто долярів за кожде слово правди, то вони таки мусять збрехати.

Відколи Іванко підріс, то він майже все сидів за кратами. Люди були би дуже вдоволені з того, як би не те, що ті його кари арешту бували звичайно короткі. Правда, він все вже пару днів по тім, як відсидів яку кару і його випустили, вертався знов за крати. Та всеж таки він бодай на пару днів виходив на волю. Через те люди були вічно неспокійні, бо знали, що він за пару місяців, чи хочби за рік, знов буде вільний і знов ніхто не буде певний свого.

— Коби раз вже замордував кого і дістав досмертну вязницю, або й мотуз на шию, то ми вже не потребували би боятися його! — сказав Кирило Гойван, котрий Іванка найбільше боявся.

— Як хочете, щоби так сталося, то ви можете зробити се, — відповів йому Пентелей Дайнак. — Село буде вам вдячне, як вже не буде боятися його.

— Я можу зробити се? Та яким способом?

— То невелика штука. Ви, як та баба, мусите бути на кождім торзі, отже й завтра будете в місті. Спитайте в кримінaлі, коли Іван Рачук вийде. Тоді продайте пару биків і з грішми вертайтеся лісом. Гадаю, що Рачук вволить вашу волю.

Такий Рачук ще не був і до такого не прийшло, хоч між людьми ходили слухи, що його повісили. Люди говорили так, бо через пару років ніхто з села не бачив його, ні не чув про нього. Нараз по селу пішла чутка, що Іван Рачук став дуже великим паном, з богачкою оженився. Хтось бачив його в місті гарно з панська одягненого. З ним була якась пані. Дуже молода і дуже погана. Її лице було червоне як бурак. Дехто в селі сказав:

(Далі буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

У СПРАВІ СВІТОВОЇ ВИСТАВИ.

Від довшого часу пишеться в „Свободі" і в інших часописах про всесвітню виставу, котра має відбутися в Шікаґо. На цій виставі будуть брати участь майже всі народи світа. Кождий нарід схоче показати перед світом свою культуру й промисл у ріжних ділянках. У виставі має можність взяти участь і український нарід, хоч він ще не державний. Американський уряд дозволив Українцям узяти участь у всесвітній вистнаві, не зважаючи на те, що Українці своєї незалежної держави не мають, а у виставі беруть участь держави. Цією важною справою зацікавились Українці, розселені по цілому світі, а особливо зацікавилися наші браття й сестри в Ріднім Краю, які взялись енерґійно до праці, хоч вони там бідні й жиють у тяжких злиднях під окупантом Ляхом. Також наші браття й сестри в Канаді, на Кубі, в Арґентині та в інших далеких сторонах узялись до праці й присилають свої датки на українську виставу. Та найбільший обовязок лежить на плечах американських Українців, а особливо на шікаґовських. На них звернені очи Українців з цілого світа.

Справа української вистави дуже важна, бо це не буде тільки шікаґовська вистава, але вистава всесвітна. На ту виставу будуть дивитися не тільки шікаґовські люди, але й люди цілого світа. На український павільон, танок, різбарство, мистецтво і т. д. будуть дивитись і слухати співу-пісні і музики найвизначніші мужі світа. Тому то справа української вистави є дуже, а дуже важною. Отже кождому Українцеви треба взятися до праці з енерґією, щоб пособити урядженню вистави.

На цей такий важний і короткий час забудьмо всі наші особисті порахунки й возьмімся, всі як один, до праці і пособім, щоб українська вистава на всесвітній витаві в Шікаґо вийшла якнайкраще. А щоб українська вистава випала якнайкраще, то кождий Українець має дати даток на цю важну справу. Тепер ми маємо найліпшу нагоду показатися перед світом, хто ми є. Коли українська вистава випаде в повнім порядку, то світ трохи більше пізнає український нарід і признає, що він має право й засоби до своєї власної держави. Будьмо уважні, бо як ми тепер будемо недбалі, скуті, будемо сваритись, ворогувати між собою, будемо неправдиво критикувати один другого, й не будемо довіряти один другому, то час прогавимо й виставу стратимо.

Тож до праці, поки час. Даваймо жертви після змоги. Нехай кождий дасть, що може, але хай кождий дасть на час. Ми читали в „Свободі", що Українка - патріотка Агафія Бундзяк з Ню Гейвен пожертвувала сто долярів, тяжко запрацьованих, на українську виставу. Чому ця робітниця дала такий великий дар? Бо в її грудях бється щире українське серце, бо в її жилах пливе українська кров. Я вірю, що кождий Українець - робітник зрозуміє цю важну справу й дасть свій даток на славу українського народу. — Вірю, що наші провідники, наша інтелігенція, доктори, адвокати, священики, купці-промисловці й інші фахові люди не лишаться позаду, а тоді будемо певні, що українська вистава на всесвітній виставі випаде відповідно. Правда, що тепер лихі часи, кріза, безробіття й т. д., але любов до України, бажання збудувати свою власну державу, збудять у нас охоту до складання жертв на цю народну ціль.

Хочу тут згадати для приміру за нашу місцевість Гарвей. Ця місцевість не велика. Але Українці тут зложили $20 на українську виставу й вислали їх головному комітетови. Правда, що ця сума не велика, але збірка буде продовжуватись дальше. Вірю, що ті, котрі вже дали, ще дадуть, а ті, що не дали нічого, зрозуміють цю важну справу й також дадуть. Я певний, що товариство У. Н. Союза також виасиґнує з каси певну суму.

Тож до праці й до жертвенности, всі як один. Візьмімся щиро до цього великого діла, щоб вистава випала на славу й честь українського народа.

Щирий Українець.

—o—

ЩЕ ПРО ВИБІР ДЕЛЕҐАТІВ.

Тяжкі переживаємо часи в Америці. І важкі часи переживає наш У. Н. Союз. Але одно щастя, що маємо у проводі нашої орґанізації людей розумних і чесних. Бо це наш Головний Уряд подбав за те, що вже перейшла реформа в У. Н. Союзі. А кому вона потрібна? Чи не тим безробітним майнерам чи іншим нашим робітникам, що були би змушені покидати вже нашу орґанізацію, якби не та поміч, яку приносить їм реформа? А скільки то труду треба було перенести урядникам, щоби та реформа перейшла! А скільки ще нині маємо членів, що не розуміють того добра! І то не розуміють головно через московських баламутів, що то хочуть внести заколот у нашу орґанізацію. І оте саме приходить мені на думку, коли думаю про вибір делеґатів на Конвенцію У. Н. Союза. Не вибираймо делеґатами тих, що служать Москві, бо вони прийдуть на Конвенцію, щоби її розбивати, а не на те, щоби радити над добром У. Н. Союза. І вибираймо тих, котрі розуміють вагу тої реформи, яку У. Н. Союз переводить. Це є дуже важна справа. І для її обговорення треба мати на Конвенції людей розважних, опокійних, що коротко говорять, але багато думають, що визнаються на Союзових справах, бо тоді не дармо будуть витрачені десятки тисяч долярів на Конвенцію. Можна вибирати делеґатами відділових секретарів чи інших урядників, але треба вибирати і членів, як вони справу розуміють, а тепер є уже такі члени. Коротко кажучи: вибираймо делеґатами найліпших наших представників, бо того вимагає інтерес У. Н. Союза.

Стефан Патин
з Мілвіл, Н. Дж.

—o—

ПРО ВИСТАВУ ОПЕРИ „МАЗЕПА" НА БРОДВЕЮ.

Кому як кому, а мені здається, що це є великий успіх, коли ми, Українці, спромоглися виставити в Ню Йорку, в такій величавій галі як Мекк Темпл, славну оперу Чайковського „Мазепа". І це дійсно приємно було читати, коли американські ґазети н писали, що на тій опері було до 3,000 людей, та що вона випала надсподіваньо добре.

Будучи ученицею п. Чутра, я нераз чула, як він мріяв про те, щоби спромогтися доконати чогось такого, що піднесло би наше українське імя з культурного боку. Він завжди казав, що ми, Українці, здібний нарід, тільки ще замало виходимо з тими здібностями на широкий світ.

Колиж тепер вдалося п. Чутрови зорґанізувати виставу опери і балєт, то я тішуся з того й бажаю йому, щоби виставив незабаром на великій американській сцені нашу рідну, дійсно українську оперу.

Михайлина Сарабун
з Бріджпорт, Па.

—o—

DISCUSSES THE METHODS OF DISCUSSION.

I noticed in the section of our newspaper several letters referring to the Ukrainian language. It started from an article on the relations between church and nationality, in which there was no mention of the question of Ukrainian language. Still there is nothing strange in this as every often it happens so that one matter provokes a discussion of another matter quite outside of it. Such a discussion may be quite useful and selutary.

And the matter of the purity of the Ukrainian language is important for the Ukrainians, just as important is the question of the purity of the English language for the English and the purity of the French language for the French.

However, if the discussion is to bring benefit, it must be conducted in a proper manner. To be properly conducted a discussion must fulfil severel requirements, of which the most important is one which I will try explain by contrasting several manners of discussing.

Lately I read newpaper reports from Turkey about their way of discussing linguistic matters. The Turkish president decreed that public cries should give their calls to prayers in Turkish instead of Arabic. A religious uprising occured in Broussa and spread so far that the president was compelled to use force to suppress the insurection.

This news illustrates one method of handling linguistic problem. On the one hand, the order of the government, perhaps arbitrary, perhaps authoritative, but done with honest sincerity, with honest belief of serving the people's interests. On the other hand, those who have been used to the old ways, decry the order as an attack upon their religion, as impious, antireligious, perhaps, athletic. All the passion that goes with religious feeling went into the struggle about the language.

The discussion which was started on the pages of the "Svoboda" is my second example of another method of discussing a question of language. The disputants of the discussion would not decree anything authoritatively, perhaps, they would not go to war for one way or another of using the language, but still they discuss the problems in a heated manner. There is a passion behind their writings. They charge their opponents as men who pollute their own language. They evidently try to stir in their readers hatred, contempt, or at least aversion against such contaminators of their native tongue. They heap scorn upon their opponents for not knowing this and for not knowing that. Before all, they impute that the opponent not only does not know the language, he ought to know and he professes to know, but he does not care to know, that he refuses, purposely and maliciously, to do the right thing.

This is the second method of discussing a problem of language.

The third method of discussing such problems I see in the discussions about the English language, which are quite common in the English-speaking countries. Though such discussions are quite common, yet no disputant ever suggests that his opponent is an impious person, who should be made by force to comply with the "proper" rules of the language. Also no disputant ever hints that his opponent pollutes the language, and does this on purpose, with malice aforethought.

Yes, they do discuss thousand and one questions of the English language, they do discuss them in thousand and one ways, but the arguments are not directed at the person of the opponent, but at the subject. They prove the error and try to show where there is an error. They say: it has been an established usage of our language to this and that. If you doubt them whether this is an established usage, they adduce proofs, facts of many uses. They may say also: if you say this, the reader will have such and such impression, and this is, perhaps, not the impression the speaker, or writer, tries to convey. Again the opponent's person, his motives, are out of the consideration: there is only the subject matter and the best way to convey it.

I will not say which method of the three is best. I am sure that those who have written on the subject of the language will know it, too, if they only give the matter a moment's thought, before they start to write.

Ivan Voloshyn.

—o—

КРОМПТОН, Р. АЙ.

Концерт в память Степана Руданського.

В сотні роковини уродин нашого поета, Степана Руданського, влаштували кромптонські Українці концерт, який складався з двох частей. В першій части віддано ліричні поезії Руданського, а в другій сміховинки. Був теж реферат про життя і творчість Руданського.

Програму виконала тут роджена українська молодь. Цілу програму передано в місцевій американській ґазеті, яку переслано до передруку до „Свободи".

В. Ф.

Малпа.

Шевський учень відносить роботу до професора й питає:

— Пане професор, як говориться по латинськи малпа?

— На що тобі?

— Я хотів би це сказати тітці мойого майстра.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Піврічний іспит в Українській Школі.

До Української Народної Школи при 23-тій і Бравн вулиці вписалося цього року 80 дітей.

До минулого року ця школа була триклясовою, обмеженою до вивчення азбуки — писання, читання, але завдяки енерґійному комітетови місцевої школи її вдалося зреформувати на чотириклясову з уведенням навчання українознавства, а зокрема граматики, історії та ґеоґрафії.

Щоби дати громаді пізнати вартість цеї школи, Комітет місцевої школи влаштовує дня 19 лютого б. р. в салі громади піврічний іспит учеників всіх кляс. Є це не тільки перший піврічний іспит, але заразом перший іспит школи тутешньої громади від початків її заснування. Думаю, що на цьому іспиті не забракне ні одного батька-матері, котрих діти ходять до школи, як також численної публики-гостей, котрі дорожать вихованням молодого нашого покоління.

Митро Пасічник.

—o—

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Ще про відчит Р. Смита.

В 29 числі „Свободи" поміщено допис з підписом „Меценас", в якім сказано про відчит бувшого британського посла Р. Смита в Филаделфії слідуюче:

„Слухачі відчули, що п. Смит трактує Українців як якусь партію, а не нарід".

Управа Злучених А. У. Орґанізацій, яке то товариство уряджувало цей відчит, вважає потрібним подати слідуюче пояснення:

Бувший посол Р. Смит, як член британського уряду, брав живу участь в обороні нашого народу перед ляцькими звірствами. Коли він приїхав у Америку, то було завданням свідомого громадянства познакомити його з нашою іміґрацією та почути його погляди про українське питання, зокрема після його відвидин Галичини і Радянської України та, наскільки можливо, задержати його і на будуче прихильником нашого народу.

З промови п. Смита на зборах і з приватних його балачок у Филаделфії ніхто не міг відчути, що він трактує нас як якусь партію, а не націю. Натомісць є правдою, що п. Смит на основі розмов з ріжними нашими діячами і на основі своїх власних спостережень у краю виробив собі свій — може британський погляд на наші методи державної боротьби, з яким ми можемо погоджуватись, або ні. Одноче для нас є важним провірити, чому нам прихильні чужинці мають про нас такі погляди, а не інші, і наскільки це можливе, вияснити їм їх помилки.

Це не належить до „високої" політики, як думають деякі наші „гура-патріоти" — але до звичайної праці кождої відповідальної ґрупи, а навіть одиниць народу. Це роблять від трох літ Злучені А. У. Орґанізації в Филаделфії і можуть похвалитися значними успіхами.

Про це можуть дізнатися представники зорґанізованого громадянства на загальних зборах Злучених Орґанізацій, які відбудуться в неділю, дня 26 лютого, в год. 7 ввечір, в домі Горожан при 847 Н. Френклін вул. Кожде товариство має право вислати туди двох своїх уповноважнених представників.

За управу Злучених А. У. Орґанізацій м. Филаделфії:

В. Ґалан, предс.
Р. Карбівник, писар.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

PATERSON, N. J.

Ukrainian Social Club Completes Plans For Valentine Dance.

At a well attended meeting of the Ukrainian Social Club of Paterson, New Jersey, held Tuesday evening February 7th, in the meeting rooms of St. Boniface Hall, Main Street, near Slater Street, Paterson, plans for the forthcoming Valentine and Sweetheart dance which the club is sponsoring, were completed.

This dance will be held Saturday evening, February 18, in St. Boniface Hall.

A well know orchestra, "Skipper" Garrison and his collegiates, will provide music for those who like to trip the light fantastic. There will be popular and old fashioned dancing.

"Skipper" Garrison will also offer besides American tunes, Ukrainian and Polish tunes as well. There will be continuous dancing from eight to twelve.

At the last committee meeting, Chairman Michael Mahameta was gratified with the cooperation the friends and members of the Ukrainian Social Club are giving this affair.

As this is the first social affair of the club, they hope to make it stand up for future social activities. The committee under the able leadership of Michael Mahameta, has worked untiringly to make this affair that will meet with the approval of those attending.

To all boys or girls from the age of fifteen and up, of Ukrainian descent, in Paterson or vicinity.

The membership committee extends a cordial invitiation to attend the next meeting which will take place on Tuesday evening, February 21st. The dues are but $.25 per week.

Rosalie A. Gaida,
Publicity Chairman.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписана членица від. 62 У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам У. Н. Союза за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі мені і моїм дітям стали великою поміччю у тяжкім положенню. Також дякую урядникам нашого відділу за їх труд.

Марія Багінська.

—o—

Я, нижче підписаний член Бр. св. Андрія, від. 48 У. Н. Союза в Плейнс, Па., складаю сердечну подяку головним урядникам У. Н. Союза за скоре виплачення посмертного по моїй дочці Анні.

И. Мицьо.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

REFRESHING OLD WORLD CULTURE PORTRAYED HERE.

Ukrainian Ballet Is Replete With Color and Fantasy.

A refreshing glimpse of old world culture, replete with the color and fantasy of ancient Ukraine, was brought to the drab stage of the Senior High School auditorium here last evening, by Vasile Avramenko and his Ukrainian Folk Ballet, with the united choruses of Carnegie and McKees Rocks. The program was arranged in tribute to the 300th anniversary of the birth of Ivan Mazeppa, Hetman of Ukraine during the memorable years 1687-1709.

Accompanied by a lively folk orchestra, under the direction of R. Kuzma, the ballet, comprised of 30 or more comely youths and maindens, executed intricate and colorful patterns on the somewhat limited confines of the high school stage. A part of the program, a tableau calling for wide floor space, it was necessary to omit, but the narrowness of the platform did not prevent the dancers from giving an extremely interesting and creditable performance.

Especially pleasing were the solo and duet numbers by junior members of the ballet, "tiny grown-ups," who interpreted the difficult steps of the "Hutzulotchka" and other numbers with spirited skill.

A solo performance, the "Orlyk," by Balletmaster Avramenko, of which the handling of a bright sword was a feature, won much applause from the 200 or more spectators for its professional dash and finish. The "Boys To Arms" number, by the chorus, was likewise marked with clever foot-work and dexterous handling of swords.

Bright colors in the native costumes lent richness and gaiety to all the dances and epecially to the girls' ballets in which quilt-like patterns were formed, dissembled and re-arranged with kaleidoscopic swiftness and effectiveness.

An "Eastern Sunday in Ukraine," with the voices of the chorus in solemn cadence and ballet in reverent pose, added to the impessiveness of the program; while the final ensemble, in which American and Ukrainian flags were draped about a portrait of Mazeppa, lent a patriotic note and paid tribute to the Hetman of Ukraine.

The performance was deserving of a larger audience that that which, restricted by near-zero weather, assembled in the auditorium. The program will be repeated this evening at McKees Rocks.

(The Citizen,
February 10, Ambridge, Pa.).

ЗВІДКИ ВЗЯЛИСЬ УКРАЇНЦІ.

В середу, 21. грудня м. р., в Тернополі відбулося в салі „Сокола" віче ендеків — цікаве для нас зприводу промови посолки Паславської, родом з Ломжі, в якій ця добродійка представила Українців в такому світлі, від якого здорово думаючому чоловікови зпочатку робиться недобре, відтак смішно, а на кінці він сплюне. Ось кілька думок цієї добродійки про українське питання.

Хто такий український нарід? На це відповідає вона так: „Десь ген у темряві історії жили на степах над Чорним морем „пулдзіке орди". І коли Татари й Турки почали на них нападати, ці півдикі орди, себто теперішні Українці, втікаючи перед татарською навалою, поселилися на польських землях. Бож усім відомо — говорила вона дальше — що червенські городи, Київ, Перемишль, а навіть Львів уже за Мешка І. (помилилася немало, лише на 300 літ, бо, як відомо, Львів заложив князь Данило коло 1250 р., а Мешко І. жив у половині 10-го століття) були одною польською провінцією". Дальше виясняє ця добродійка, звідки взялися церкви по селах. Справа ця, як вона говорить, малася так: „Польські дідичі в цих часах вели блудну політику і казали, що по селах краще надаються церкви, а по містах костели, і будували за свої гроші церкви. (Звідкіля в такому разі взялися церкви по містах?). Так доходить вона до року 1918. Незалежницький рух у цьому році серед Українців, на її гадку, мався так: „Австрія, хотячи ослабити Польщу, підмовила Українців, щоб вони виступали проти Польщі, і на цьому тлі дійшло до „братовбийчих воєн".

Одним словом — переворот у дотеперішній праці істориків, які так довго морочили собі голови, хто такі Українці. А ось вам і проста розвязка... Півдикі орди, що заселили польську провінцію...

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА".

103 АВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

Краєві газети через пару тижнів дискутували над лекцією Д. Донцова п. н. „Партія чи Орден", котру він виголосив у Львові минувшого року в листопаді. Майже в цілости, ще й поправлений, цілий цей відчит видрукований тепер у новім „Вістнику" ч. 2. за лютий 1933, що вже є в „Сурмі" на продаж і коштує лише 35 цт.

Кождий Українець в Ню Йорку, когоб не здибав, говорить тепер про Мазепу з пошаною та з гордістю зачислює себе до „Мазепинців", бо пізнав за два місяці через статті, радіо і виставу, хто такий був Мазепа, і защо боровся. Колиб ми так краще пізнали цілу нашу історію, то певно наша справа стоялаб много ліпше.

Через радіо на програмі „Сурми" дальше іде про історію України. Минувшої неділі був виклад „Що було на Україні після Мазепи", говорив д-р Л. Цегельський. Співав квартет під проводом п. Марії Гребенецької, а музичну програму виповнила орхестра п. М. Сербинського. Програма йшла цілу годину, від пів девятої до пів десятої, в неділю рано. Дальше на програмі будуть: „Чорноморці", „Кубань", а в місяци марті цілих 4 програмі будуть посвячені Шевченкови. Найкращі композиції Лисенка до слів Шевченка, як кантати: Бють пороги, Іван Гус і ін., будуть співані на програмах „Сурми" в місяцю марті.

Пишучий минувшої неділі лишився дома, щоб забавитися „в публику", та щоби переконатися особисто, які уліпшення можна зробити. А також, щоби переконатися, чи часами це не є забагато слухати цілу годину нараз, як дехто казав.

Мушу признатися, що приємнішої і коротшої години я ніколи в світі не пережив. Не то, що нічого не було монотонне, але хотілося, щоб все те щераз повторяли. Ще раз кажу, що це була дійсна приємність слухати нашої музики, нашого співу та гарної української мови з воздуху.

Одно дивно: чому так мало людей підтримує добру українську програму? Чому то на оперу дали і по 3.50 за один раз від особи? Чому скорше куплять книжку за 2—3 доляри, щоби щось довідатися, а радіо програму і то добру з оперовими співаками, образованими музикантами і бесідниками хочуть даром.

Вірте або ні, але одна добра година з орхестрою, співаками і викладом коштує підприємство „Сурму" від 110 до 125 долярів. З оголошень можна дістати від 50 до 60 долярів, а решту мусить покрити фірма „Сурми". А як це гарно і легко було би, як би лише „любителі" гарної програми, ті, що слухають самі з родиною, бодай раз на рік — скажім — прислали на програму один доляр, як даток. Чи збіднілиб? Чи дійсно не можна ще одного доляра на таку річ, як добра програма, відложити? Прецінь купили радіо, заплатили може 100 або 200 долярів. А щоб те радіо булоб варта, колиб не програма?

Для бизнесового підприємства негарно просити за підмогою. Але як була би відбулася опера „Мазепа", колиб не радіо? Сьогодня і американські опери банкротують! А нам ще треба буде багато радія для народньої і культурної пропаганди. Тому ліпше нам і за долярами просити, чим стримати програму, або хоч би зіпсувати її дешевими продукціями, бо є тисячі слухачів. Що так є, доказом „Радіо-баль", на котрий явилося 1,670 осіб, а тепер опера, про що знаєте з газет. Радіо програма „Сурми" стала тепер національною інституцією, наче добрий часопис. Тому нема стиду відізватись до загалу для її піддержки. Програма тепер побільшена з пів години на цілу годину, та уліпшена щодо змісту. Тому її треба тримати, бо вона виховує нам молодіж і образовує старших.

Першим найбільшим культурним успіхом Українців в Америці був виступ хору Кошиця 1922 року в Карнегі Гол. Другим був виступ танцюристів Авраменка 1930 року в Метрополитан Гол. Третим опера „Мазепа" в „Мекка Темпл" сього року. А отсе приготовляється вже четвертий виступ в Ню Йорку. Правдиві почитателі українського мистецтва вже працюють над тим, цілими ночами сидять, голови сушать, числять, перечислюють, коли й де зробити той ЧЕТВЕРТИЙ найбільший виступ, якого ще не було, якого ще жаден Українець не видів і навіть не сподівався, що щось таке можливе. Цікаво, коли появиться перша вістка про це в часописах. Щоб хоч через ту депресію не відложено на довго... Пождім, а побачимо.

(Огол.)

Зловив за слово.

„Перший, що перерве мені мову, — заявив суддя неспокійній публиці — вилетить сейчас із салі".

— „Гура! То мені подобається!" перебив йому обжалований. Сказав і вибіг за двері.

ТАРЗАН МОЖНОВЛАДЕЦЬ ДЖУНҐЛІВ.

(71)

Коли лицарські змагання добігали до кінця другого дня, Ібн Джед зявився на узгірю недалеко замку Богуна. Шейк зі своїми їздцями міг добре розглядати з високої гори мури замку й широку його браму. Спустившися в долину, Араби обережно, але поспішно, наблизились до замку. Кілька їх злізли з коней і підкралися ближче до брами. Тут вони розгляділи, що шість лицарів у старовинних одягах, узброєні сокирами та списами, стережуть браму.

Лицарі не думали зовсім, що ворог так близько. Вони спокійно розмовляли між собою, обмінюючись гадками про те, чи їх лицарі повернуться зі змагань переможцями, чи переможеними. Араби підкралися зовсім близько й дали сальву в сторожу. Кулі легко перейшли через старовинну бляшану одежу лицарів і вони попадали, як підкошені. Дехто ранений почав перелякано кричати: „Сарацени! Сарацени прийшли!" Вони не мали можности боронитися своєю старовинною зброєю.

Лицарі, які були в замку, почули такий гук від стрілів, якого ще ніколи не чули ні вони, ні їх батьки. Вони схопили за зброю, щоб боротися проти Арабів, але смертоносна огнестрільна зброя Арабів змітала їх як косою. Араби, на чолі з Ібн Джедом, вдерлися в замок, де вони побачили багато гарних жінок та дітей. Всіх їх Араби мали забрати в полон і пігнати на невільничі ринки. Таксамо до рук Ібн Джеда дісталися великі багатства Богуна.

Пограбувавши всі дорогоцінности замку, Араби почали бенкетувати. Бенкетували цілу ніч. А в долині, на половині шляху до замку Німр, частина лицарів Богуна чекала на кінець третього дня змагань, щоби всім разом повернутися до свого замку переможцями. Ібн Джед у ясний день поглядав долину, що відкривалася з вікна замку. Поглядаючи у віддаль, він побачив обриси ще одного замку, або невеликого міста.

—o—